

חוברת תרגול – לפני הבחירות: שיטת הבחירות וזיהוי פייק ניוז

מהדורה למורה חנ"מ

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את עקרונות שיטת הבחירות בישראל
- לדעת ליישם שישה צעדי בדיקה לפני שמאמינים או משתפים ידיעה
- לזהות סימנים של דיפ-פייק ותמונות מזויפות ולדעת מה לעשות בעת חשד
- לנהל דיון בכיתה בצורה מכבדת תוך הבחנה בין עובדה לדעה

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – פרק 1 • איך בוחרים בישראל – מכירים את העקרונות

1. ב – יחסיות
2. ב – 120

חלק ב' – פרק 1 • איך בוחרים בישראל – תרגול והתאמה

1. נכון – כל אזרח ישראלי מגיל 18 ומעלה רשאי להצביע.
2. נכון – אין גוף בוחר מתווך – האזרח מצביע ישירות לרשימה המועמדים.

חלק ג' – פרק 1 • איך בוחרים בישראל – התאמת עקרונות

1. ג (כל אזרח בגיל המתאים רשאי להצביע)
2. א (כל המדינה היא אזור בחירה אחד)
3. ד (מצביעים ישירות לרשימה, בלי מתווכים)
4. ב (לכל קול יש את אותו המשקל)

חלק ד' – פרק 1 • איך בוחרים בישראל – חיזוק והשלמה

1. חשאיות
2. שוות

חלק ה' – פרק 2 • שישה צעדים לזיהוי פייק ניוז – היכרות עם הצעדים

1. ג (מי פרסם את הידיעה - יש שם ואתר רשמי?)
2. א (מתי זה קרה - אולי זו ידיעה ישנה שמשותפת מחדש?)
3. ד (האם הכתבה עצמה אומרת את מה שהכותרת מבטיחה?)
4. ב (האם התמונה באמת מהאירוע המתואר?)

חלק ו' – פרק 2 • שישה צעדים לזיהוי פייק ניוז – יישום על מקרים

1. נכון – זה כלל הזהב: רגש חזק הוא דגל אדום שצריך לעצור ולבדוק.
2. לא נכון – בלי מקור מזוהה אי אפשר לדעת אם זה נכון.

חלק ז' – פרק 2 • שישה צעדים לזיהוי פייק ניוז – ניתוח כותרת

1. לדוגמה: מקור - האם האתר אמין ויש כתב בשם; הצלבה - האם אתרי חדשות נוספים מדווחים אותו דבר.

חלק ח' – פרק 3 • דיפ-פייק ותמונות מזויפות – הכרת המושג והסימנים

1. ב – סרטון או תמונה שנוצרו או שונו בעזרת בינה מלאכותית כך שנראה שמישהו אמר או עשה משהו שלא קרה
2. ג – תנועות הפה לא מתאימות למילים, קול שטוח ורובוטי

חלק ט' – פרק 3 • דיפ-פייק ותמונות מזויפות – זיהוי סימנים ויישום

1. נכון – באתר נכתב שדיפ-פייק הוא סרטון, תמונה או הקלטת קול שנוצרו בעזרת בינה מלאכותית
2. נכון – אור וצל לא תואמים הם אחד הסימנים שמוזכרים

חלק י' – פרק 3 • דיפ-פייק ותמונות מזויפות – הבנה ויישום מעמיק

1. בדקו

חלק י"א – פרק 3 • דיפ-פייק ותמונות מזויפות – כתיבה והבעת דעה

1. למשל: לא לשתף, לחפש את המקור המקורי בדיווחים מוכרים, לבצע חיפוש תמונה הפוך, לדווח ולספר למבוגר

חלק י"ב – פרק 4 • איך בונים פייק (כדי לדעת לחשוף אותו) – היכרות עם התרגיל

1. ב – להבין איך בונים פייק כדי לדעת לזהות אותו
2. ב – על נושאים תמימים מבית הספר כמו טיול או קפיטריה

חלק י"ג – פרק 4 • איך בונים פייק (כדי לדעת לחשוף אותו) – זיהוי טכניקות הטעיה

1. ב ('התלמידים בסכנה חמורה!')
2. ג ('שמעתי מחבר של חבר')
3. ד (תמונה מטיול של שנה שעברה מוצגת כחדשה)
4. א ('99 אחוז מהתלמידים נכשלו במבחן')

חלק י"ד – פרק 4 • איך בונים פייק (כדי לדעת לחשוף אותו) – תרגול ויישום

1. תשובה אישית – בדקו נימוק ודוגמה.
2. תשובה אישית – בדקו נימוק ודוגמה.

חלק ט"ו – פרק 5 • שיח מכבד בזמן ויכוח – זיהוי כללי האמנה

1. נכון – ככה שומרים על כבוד הדדי גם כשיש חילוקי דעות
2. לא נכון – לפי האמנה מקשיבים עד הסוף לפני שעונים

חלק ט"ז – פרק 5 • שיח מכבד בזמן ויכוח – התאמה בין התנהגות לערך

- 1 – ב (הקשבה)
- 2 – ג (התנהגות שאסורה לפי האמנה)
- 3 – א (התנהגות שאסורה לפי האמנה)

חלק י"ז – פרק 5 • שיח מכבד בזמן ויכוח – יישום וחשיבה

1. לדוגמה: 'אני מבין/ה את הנקודה שלך, אבל אני חושב/ת אחרת כי...'
2. עובדה: יש מבחן ביום שלישי (אפשר לבדוק). דעה: המבחן קשה מדי (תחושה אישית)

חלק י"ח – חזרה מסכמת – שאלות אמריקאיות

1. ג – שוות, חשאיות ויחסיות
2. ב – מידע שקרי המוצג כחדשות אמיתיות
3. ג – 6

חלק י"ט – חזרה מסכמת – כתיבה ומיזוג נושאים

1. כי בעזרת בינה מלאכותית אפשר ליצור תמונות וסרטונים מזויפים שנראים אמיתיים מאוד, לכן צריך לבדוק מקור ולא רק להסתמך על הראייה
2. כדי לאפשר לכולם להביע דעה בלי פחד מלעג, ולהבדיל בין ויכוח על רעיונות לפגיעה אישית

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התשובה כוללת לפחות ארבעה מתוך שישה הצעדים: מקור, תאריך, כותרת מול תוכן, תמונה, רגש, הצלבה
- כל שלושה מתוך: שפתיים, עיניים, ידיים, טקסט ברקע, אור וצל, קול
- הסבר הגיוני המחבר בין הכלל לבין התנהגות מכבדת בדיון

טיפים להפעלה:

- אפשר לפרוס את החוברת על פני שני שיעורים: שיעור ראשון לפרקים 1-2, שיעור שני לפרקים 3-5
- לפני פרק 4 (בניית פייק) להדגיש שוב שמדובר בתרגיל כיתתי בלבד שלא יוצא החוצה
- לתלמידים מתקשים אפשר לצמצם את פרק 1 לשלושה עקרונות בלבד ולהתמקד בפרקי הזיהוי
- למצטיינים אפשר להוסיף דיון פתוח בעקבות שאלת השיח מפרק 5 בעבודה בקבוצות קטנות

חוברת תרגול – לפני הבחירות: שיטת הבחירות וזיהוי פייק ניוז

לפני הבחירות – חידון וזיהוי פייק ניוז

חט״ב · חנ״מ

תוכן החוברת

1. פרק 1 – איך בוחרים בישראל
2. פרק 2 – שישה צעדים לזיהוי פייק ניוז
3. פרק 3 – דיפ-פייק ותמונות מזויפות
4. פרק 4 – איך בונים פייק (כדי לדעת לחשוף אותו)
5. פרק 5 – שיח מכבד בזמן ויכוח

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – לפני הבחירות: שיטת הבחירות וזיהוי פייק ניוז

חוברת התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת הזו תתרגלו את נושאי האתר: שיטת הבחירות בישראל וכלים לזיהוי פייק ניוז ודיפ-פייק. עברו על הפרקים לפי הסדר, ענו בעצמכם ולאחר מכן בדקו מול מפתח התשובות או עם הכיתה.

בנק מילים: שוות | חשאיות | בדקו

1 חלק א' – פרק 1 • איך בוחרים בישראל – מכירים את העקרונות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. לפי חוק יסוד: הכנסת, הבחירות הן כלליות, ארציות, ישירות, שוות, חשאיות ו...

א) אזוריות ב) יחסיות ג) עקיפות

2. כמה חברי כנסת נבחרים בבחירות הכלליות?

א) 100 ב) 120 ג) 61

2 חלק ב' – פרק 1 • איך בוחרים בישראל – תרגול והתאמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	גיל ההצבעה לכנסת הוא 18.	☐	☐
2	עיקרון הישירות אומר שמצביעים ישירות לרשימה, בלי מתווכים.	☐	☐

3 חלק ג' – פרק 1 • איך בוחרים בישראל – התאמת עקרונות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. כלליות	___	**א.** כל המדינה היא אזור בחירה אחד

2. ארציות	___	**ב.** לכל קול יש את אותו המשקל
3. ישירות	___	**ג.** כל אזרח בגיל המתאים רשאי להצביע
4. שוות	___	**ד.** מצביעים ישירות לרשימה, בלי מתווכים

4 חלק ד' – פרק 1 • איך בוחרים בישראל – חיזוק והשלמה

השלימו את המילה החסרה.

1. הבחירות לכנסת הן כלליות, ארציות, ישירות, שוות, _____ ויחסיות.

2. לפי עיקרון ה _____ , כל קול שווה במשקלו לכל קול אחר.

5 חלק ה' – פרק 2 • שישה צעדים לזיהוי פייק ניוז – היכרות עם הצעדים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מקור	___	**א.** מתי זה קרה - אולי זו ידיעה ישנה שמשותפת מחדש?
2. תאריך	___	**ב.** האם התמונה באמת מהאירוע המתואר?
3. כותרת מול תוכן	___	**ג.** מי פרסם את הידיעה - יש שם ואתר רשמי?
4. תמונה מחוץ להקשר	___	**ד.** האם הכתבה עצמה אומרת את מה שהכותרת מבטיחה?

6 חלק ו' – פרק 2 • שישה צעדים לזיהוי פייק ניוז – יישום על מקרים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הודעה שגורמת לכעס חזק ומבקשת "תעבירו מיד" - זה סימן שכדאי לעצור ולבדוק.	☐	☐
2	אם כתוב "שמעתי ש..." בלי שום שם או אתר - אפשר לסמוך על הידיעה.	☐	☐

7 חלק ז׳ – פרק 2 • שישה צעדים לזיהוי פייק ניוז – ניתוח כותרת

ענו בקצרה.

1. אילו שני צעדים נוספים (חוץ מכותרת מול תוכן) הייתם בודקים לפני שמאמינים לכותרת הזו? נמקו בקצרה.

8 חלק ח׳ – פרק 3 • דיפ-פייק ותמונות מזויפות – הכרת המושג והסימנים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהו דיפ-פייק?

א) תמונה שצולמה במצלמה ישנה

ב) סרטון או תמונה שנוצרו או שונו בעזרת בינה מלאכותית כך שנראה שמישהו אמר או עשה משהו שלא קרה

ג) כתבה אמיתית מעיתון מוכר

2. איזה מהבאים הוא סימן אפשרי לדיפ-פייק בפה ובקול?

(א) תנועות השפתיים מתאימות בדיוק למילים (ב) קול טבעי עם נשימות

(ג) תנועות הפה לא מתאימות למילים, קול שטוח ורובוטי

9 חלק ט' – פרק 3 • דיפ-פייק ותמונות מזויפות – זיהוי סימנים ויישום

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	דיפ-פייק יכול להיות גם הקלטת קול, ולא רק סרטון או תמונה	☐	☐
2	אחד הסימנים האפשריים לדיפ-פייק הוא צל שנופל לכיוון לא הגיוני ביחס לאור	☐	☐

10 חלק י' – פרק 3 • דיפ-פייק ותמונות מזויפות – הבנה ויישום מעמיק

השלימו את המילה החסרה.

1. אם מגיע סרטון מקומם מחשבון חדש ולא מוכר, הכלל הוא: עצרו ו_____

11 חלק י"א – פרק 3 • דיפ-פייק ותמונות מזויפות – כתיבה והבעת דעה

ענו בקצרה.

1. רשמו שניים מהצעדים שמומלץ לעשות כשנתקלים בחשד לדיפ-פייק

12 חלק י"ב – פרק 4 • איך בונים פייק (כדי לדעת לחשוף אותו) – היכרות עם התרגיל

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המטרה של תרגיל 'בנו פייק וחשפו אותו'?

(א) להפיץ ידיעות מצחיקות ברשת (ב) להבין איך בונים פייק כדי לדעת לזהות אותו

(ג) לקבל ציון על יצירתיות

2. על אילו נושאים בונים את הידיעה המזויפת בתרגיל?

(א) על אנשים אמיתיים מהכיתה

(ב) על נושאים תמימים מבית הספר כמו טיול או קפיטריה

(ג) על אירועים מהחדשות האמיתיות

13 חלק י"ג – פרק 4 • איך בונים פייק (כדי לדעת לחשוף אותו) – זיהוי טכניקות הטעיה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. כותרת מפחידה או מקוממת	___	**א.** '99 אחוז מהתלמידים נכשלו במבחן'
2. מקור אנונימי או מומצא	___	**ב.** 'התלמידים בסכנה חמורה!'
3. תמונה מאירוע אחר	___	**ג.** 'שמעתי מחבר של חבר'
4. מספר מוגזם בלי מקור	___	**ד.** תמונה מטיול של שנה שעברה מוצגת כחדשה

14 חלק י"ד – פרק 4 • איך בונים פייק (כדי לדעת לחשוף אותו) – תרגול ויישום

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחירת 2-3 טכניקות הטעיה מהרשימה

2. כתיבת הכותרת המזויפת

15 חלק ט"ו – פרק 5 • שיח מכבד בזמן ויכוח – זיהוי כללי האמנה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	לפי אמנת השיח, מדברים על רעיונות ולא על אנשים	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
2	מותר להפסיק מי שמדבר כדי להגיד מיד את מה שחשוב לנו	☐	☐

16 חלק ט״ז – פרק 5 • שיח מכבד בזמן ויכוח – התאמה בין התנהגות לערך

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. להקשיב עד הסוף לפני שעונים	___	**א.** התנהגות שאסורה לפי האמנה
2. לכנות מישהו בכינוי מזלזל	___	**ב.** הקשבה
3. לצעוק כדי לשכנע את הצד השני	___	**ג.** התנהגות שאסורה לפי האמנה

17 חלק י״ז – פרק 5 • שיח מכבד בזמן ויכוח – יישום וחשיבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. כתבו משפט מכבד שאפשר להגיד למישהו שחולקים עליו בדעה

2. תנו דוגמה אחת לעובדה ודוגמה אחת לדעה, על נושא מבית הספר

18 חלק י״ח – חזרה מסכמת – שאלות אמריקאיות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. לפי חוק יסוד: הכנסת, הבחירות הן כלליות, ארציות, ישירות ו...

(א) אזוריות, אישיות וגלויות (ב) חובה, חינם וקבועות (ג) שוות, חשאיות ויחסיות

2. מהי ההגדרה הנכונה ל'פייק ניוז'?

(א) כל דעה שלא מסכימים איתה (ב) מידע שקרי המוצג כחדשות אמיתיות

(ג) כל ידיעה חדשותית

3. כמה צעדי בדיקה יש בשיטת 'בלשי האמת'?

(א) 3 (ב) 4 (ג) 6

19 חלק י"ט – חזרה מסכמת – כתיבה ומיזוג נושאים

ענו בקצרה.

1. מדוע היום המשפט 'ראיתי במו עיניי' כבר לא מספיק כהוכחה?

2. מדוע חשוב לשמור על שיח מכבד גם כשחולקים על דעה פוליטית בכיתה?

כרטיס יציאה

תארו במילים שלכם את שישה צעדי הבלש לבדיקת ידיעה

מהם שלושה סימנים שיכולים להעיד על דיפ-פייק

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀